Президиума Верховного Совета БССР 30 августа 1945 г. Являясь членом ООН, БССР вошла в состав многих международных организаций, а также смогла полноправно защищать внешнеполитические интересы республики, вступать в деловые контакты с представителями иных государств.

В соответствии с Указом Президиума Верховного Совета БССР от 26 марта 1946 г. Народный комиссариат иностранных дел БССР был преобразован в Министерство иностранных дел БССР.

В соответствии со ст. 118 Конституции БССР 1978 г. в пределах своих полномочий Совет Министров БССР осуществлял руководство в области отношений БССР с иностранными государствами и международными организациями в порядке, установленном СССР. Помимо этого, в ст. 6 указывалось, что руководящей и направляющей силой советского общества, ядром его политической системы, государственных и общественных организаций является Коммунистическая партия Советского Союза, которая определяет генеральную перспективу развития общества, линию внутренней и внешней политики СССР. Ст. 67 Конституции БССР 1978 г. гласила о том, что интернациональным долгом гражданина БССР является содействие развитию дружбы и сотрудничества с народами других стран, поддержание и укрепление всеобщего мира. Что касается права вступления в отношения с иностранными государствами, заключения с ними договоров и обмена дипломатическими и консульскими представителями, участия в деятельности международных организаций, то оно закреплено в ст. 74 Конституции. Внешнеполитической деятельности посвящена отдельная глава 4 Конституции БССР 1978 г. Вместе с тем в п. 13 ст. 105, ст. 107, п. 5 ст. 108 определены полномочия Верховного Совета БССР в сфере внешних отношений с иностранными государствами. В 1991 г. Министерство иностранных дел БССР было переименовано в Министерство иностранных дел Республики Беларусь.

Таким образом, несмотря на то, что структура и полномочия данного органа постоянно изменялись, можно сделать вывод о том, что с помощью налаживания контактов и сотрудничества с иностранными государствами, он содействовал становлению и развитию суверенного белорусского государства.

УДЗЕЛ ЗАМЕЖНЫХ БЕЛАРУСАЎ У АГУЛЬНАСЛАВЯНСКІМ РУХУ БАРАЦЬБЫ З ФАШЫЗМАМ

Горбат Д.Г., Якушаў А.І.

Ваенная акадэмія Рэспублікі Беларусь (Мінск)

Афіцыйная палітыка ўсталяваўшайся ў 1917 г. на Беларусі новай савецкай улады вызначыла ў многім асаблівасці ўнутранай і знешняй беларускай міграцыі, яе характар і памеры, стан нацыянальнай свядомасці на эміграцыі.

Пачатак другой сусветнай вайны, а затым яе пашырэнне пасля нападу Германіі на СССР, у выніку чаго Беларусь стала арэнай жорсткіх баеў і працяглай акупацыі яе тэрыторыі, абумовілі трэцюю масавую хвалю ўнутранай і знешняй міграцыі, вымушанае папаўненне дыяспары. Амаль 1,5 млн. чалавек, пераважна з усходняй часткі БССР, былі эвакуіраваны на ўсход СССР. У ліку савецкіх ваеннапалонных аказаліся сотні тысяч беларусаў. 400 тысяч жыхараў Беларусі (па некаторых крыніцах да 700 тысяч) былі вывезены акупантамі на працу ў Германію.

Эскалацыя ваенных дзеянняў на ўсходнім, савецкім фронце павялічыла колькасць патрыятычна-настроеных эмігрантаў, спачуваючых сваей айчыне, СССР, які нес асноўны цяжар змагання з фашызмам. Прасавецкая арыентацыя ўзмацнілася ў асяродках дарэвалюцыйных і міжваенных перасяленцаў, асабліва ў Аргенціне. На хвалі антыфашысцкага ўздыма ў розных краінах пачалі ствaрацца камітэты ў падтрымку СССР. У 1941 г. пры дапамозе савецкага ўрада ў Маскве быў створаны Славянскі камітэт, які заклікаў усіх славян да барацьбы з фашысцкімі захопнікамі, ініцыіраваў з'яўленне ў замежных краінах адпаведных камітэтаў у асяроддзе эміграцыі. Пачалі арганізоўвацца, як агульнаславянскія камітэты дапамогі, так і нацыянальныя – украінскія, беларускія і г.д. Беларускі дэмакратычны камітэт дапамогі Радзіме, які налічваў 5 тыс. членаў, меў 36 падкамітэтаў у розных гарадах Аргенціны, Парагвая, Уругвая, Бразіліі. Прадстаўнікі беларускай эміграцыі ўдзельнічалі ў мерапрыемствах такой арганізацыіі як «Славяне Амерыкі ў барацьбе за перамогу і мір», Амерыканскага славянскага кангрэса, Усеславянскай асацыяцыі ў Канадзе. Беларускія арганізацыі была прадстаўлены 50 дэлегатамі на першым славянскім кангрэсе Лацінскай Амерыкі. У адпаведнасці з яго рашэннем Славянскі камітэт быў створаны ў Аргенціне, Уругвае, членамі якіх сталі практычна ўсе беларускія арганізацыі гэтых краін. Праводзіліся акцыі падтрымкі СССР, дзяржаў антыгітлераўскаў кааліцыі, праводзіўся збор ахвяраванняў, вечары і канцэрты, прыбытак ад якіх пасылаўся як дапамога СССР.

Шмат выхадцаў з Беларусі ўключыліся ў акцыі Амерыканскага рускага аб'яднанага камітэта медыцынскай дапамогі СССР. Уражэнец Брэсцкай вобласці В. Казушчыц, які пакінуў Бацькаўшчыну яшчэ да першай сусветнай вайны, быў абраны ў 30-я гады генеральным сакратаром рускай секцыі Інтэрнацыянальнага рабочага ордэна (ІРО), а ў гады вайны – старшыней нацыянальнага камітэта медыцынскай дапамогі СССР. Гэты камітэт здолей сабраць больш 1 млн дол. Значная частка гэтых ахвараванняў была перададзена агульнаамерыканскаму камітэту дапамогі Расіі. На сабраныя грошы купляліся і пасылаліся ў Расію медыкаменты, харчаванне і іншыя тавары. Сумесна з іншымі арганізацыямі Інтэрнацыянальны рабочы ордэн інфармаваў грамадскасць аб жахлівых злачынствах фашыстаў і патрабаваў ад урада ЗША хутчэй адкрыць другі фронт у Еўропе. Беларускія эмігранты первой масавай

хвалі і выхадцы з Заходняй Беларусі склалі большасць створанай ў 1942 г. на з'ездзе Рускіх камітэтаў дапамогі Радзіме новай арганізацыі – Фэдэрацыі рускіх канадцаў. У ЗША матэрыяльную дапамогу БССР арганізавала створанае ў 1944 г. у Нью-Йорку Мінскае зямляцтва, Камітэт дапамогі насельніцтву Мінска і інш.

Такім чынам, другая сусветная вайна, палітыка Германіі на акупіраваных землях Беларусі, экстрэмальнасць сітуацыі выклікалі ў адпаведнай часткі замежных беларусаў жаданне аб'ядноўвацца как дапамагчы суайчыннікам ў іх барацьбе з фашызмам.

БЕЛАРУСЬ В ПОСЛЕВОЕННЫЙ ПЕРИОД: ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО ИЛИ «ОБЩЕНАРОДНОЕ ГОСУДАРСТВО»?

Горбун Е.В.

БГЭУ (Минск)

Существенной особенностью послевоенного восстановления и развития экономики Беларуси в начале 50-х – конце 70-х гг. явилось создание различных идейных течений, неформальных общественных отношений. В духовной сфере можно наблюдать быстрый рост элементов и структур гражданского общества: наряду со стремлением Советского государства к полной управляемости, контролируемости, планируемости общественной жизни, начинает происходить эволюция независимых общественных сил — от попыток улучшения советской системы, борьбы с отдельными ее недостатками к различным формам сопротивления диктату государства.

Одной из таких попыток стало создание проекта Конституции СССР 1964 года. Конституция закрепляла положения, которые предполагали перерастание государства диктатуры пролетариата в общенародное. Это должно было привести, с одной стороны, к прекращению широкой репрессивной практики, а с другой – к развитию демократических форм управления. В первоначальных проектах этого документа содержались многие новые выводы. Впервые интеллигенция была названа одним из классов социалистического общества; демократизация общества становилась главной задачей власти; вводились новые общественно-политические институты (всенародное обсуждение важнейших законопроектов, отчетность государственных деятелей перед населением, отраслевые совещания трудящихся, органы народного контроля и др.); предполагалась ротация депутатского корпуса; были включены статьи о личной собственности граждан и личном подсобном хозяйстве колхозников, о мелком частном хозяйстве.